

Gezamenlijke reactie VZN en FNV Zelfstandigen

Internetconsultatie wijziging Wet IOAZ | 29 juni 2026

Een vangnet verdwijnt

VZN (Vereniging Zelfstandigen Nederland) en FNV Zelfstandigen reageren gezamenlijk op het voorstel om de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) per 1 januari 2028 te sluiten voor nieuwe instroom. Dit voorstel lost een administratief probleem op, maar schept een menselijk probleem namelijk de 60-jarige ondernemer die zijn bedrijf sluit na een werkzaam leven en vervolgens met lege handen staat.

De IOAZ is het enige vangnet dat specifiek rekening houdt met de positie van de oudere zelfstandige: iemand van 55 jaar of ouder die zijn bedrijf noodgedwongen moet beëindigen, omdat het inkomen structureel te laag is om van te leven. Geen WW, geen IOAW. Alleen de IOAZ met een vermogensvrijstelling van €175.864 die rekening houdt met hoe ondernemers hun vermogen opbouwen. Voor veel 55+-ondernemers is de overwaarde in de eigen woning het pensioen dat zij opbouwden, omdat zij jarenlang geen premie afdroegen aan een pensioenfonds. Die IOAZ mét vermogensvrijstelling wordt nu gesloten, zonder gelijkwaardig alternatief.

De besparing op de IOAZ (€20 miljoen structureel) wordt voor precies de helft tenietgedaan door extra bijstandsuitgaven. De andere helft (dat zijn meerdere honderden oud-ondernemers per jaar) - zo blijkt uit de MvT paragraaf 7.1 - valt niet in de bijstand, die groep staat volledig met lege handen.

Beslissen over zzp'ers en niet mét zzp'ers

Dit wetsvoorstel, dat direct de inkomenszekerheid van een specifieke groep werkenden raakt, is opgesteld -zo bevestigd de MvT - zonder voorafgaand overleg met zelfstandigen-organisaties. Een vroegtijdig gesprek had geleid tot beter begrip van de vermogenstoets en haar gevolgen voor de doelgroep. Mogelijk ook tot een voorstel dat vereenvoudiging had gecombineerd met een houdbaar vangnet. Nu reageren wij achteraf op een voorstel dat al is vastgesteld.

Activering werkt niet op een markt die oudere zelfstandigen buitensluit

Het kabinet motiveert de maatregel mede met de wens tot hogere arbeidsparticipatie van ouderen. Maar de MvT ondermijnt dat argument in dezelfde paragraaf: *'vanaf 60 jaar is er nog altijd een sterke daling in de netto arbeidsparticipatie en baanvindkans te zien'* en *'werkgevers zijn nog altijd terughoudend met het aannemen van vijfenvijftigplussers vanwege hun leeftijd.'*

Je kunt niet van iemand verwachten dat hij werk vindt op een markt die hem structureel uitsluit. Dat is geen eigen verantwoordelijkheid, maar dat is een op het individualiseren afrekenen van een collectief marktfalen. Activering met een vangnet als fundament kan werken, maar activering na het weghalen van dat vangnet leidt alleen tot onzekerheid.

Wat wij vragen

Wij zijn niet tegen vereenvoudiging van de sociale zekerheid, maar een regeling afschaffen terwijl de eigen MvT erkent dat de helft van de doelgroep nergens anders terecht kan, is geen vereenvoudiging maar een dekkingsgat.

Sluit de IOAZ niet voordat er een adequaat alternatief is. Eerst de landing regelen, dan pas de deur sluiten. De groep die niet in de Participatiewet terechtkomt moet inkomensondersteuning kunnen krijgen tot de AOW-leeftijd.

Pas de vermogenstoets in de Participatiewet aan voor gewezen ondernemers. De drempel van €8.000 liquide vermogen miskent hoe ondernemers hun vermogen opbouwen: veel zelfstandigen sparen nu immers hun inkomen voor later bijeen op een gewone spaarrekening. Een aanpassing middels een specifieke vrijlating voor bedrijfsverbonden vermogen is het minimum.

Treed alsnog in overleg met zelfstandigenorganisaties vóór indiening bij de Tweede Kamer. Wij zijn bereid dat gesprek op korte termijn te voeren. De vraag die wij het kabinet meegeven luidt: is het wenselijk om een vangnet te sluiten waarvan in de eigen toelichting wordt erkend dat de helft van de doelgroep nergens anders terecht kan?

Dat is een politieke keuze, maar dan wel één met een gezicht: het gezicht van de 60-jarige ondernemer die zijn bedrijf sluit na een werkzaam leven en vervolgens met lege handen staat.

Den Haag/Utrecht, 29 juni 2026

Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN) & FNV Zelfstandigen

Over de ondertekenaars

Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN) is een onafhankelijke koepelvereniging van belangenbehartigers van zzp'ers uit verschillende beroepsgroepen en sectoren. Kijk voor meer informatie op www.zelfstandigennederland.nl.

FNV Zelfstandigen behartigt de belangen van zelfstandig werkenden binnen de FNV (de grootste vakbond van Nederland) Kijk voor meer informatie op www.fnvzzp.nl.

FNV Zelfstandigen en Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN) hebben beide een zetel in de SER en richten zich op de collectieve belangenbehartiging voor zelfstandigen met betrekking tot landelijke wet- en regelgeving en landelijk beleid.